

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ**

**ЕКОНОМІЧНЕ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ:
ПРОБЛЕМИ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

*Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
30 березня 2023 року
(за міжнародною участю)*

**Дніпро
2023**

УДК 330.3-043.96(477)

Е 40

Економічне відродження України: проблеми, виклики, перспективи :
Зб. мат.-лів всеукр. наук.-практ. Інтернет-конфер. 30 березня 2023 р. /
УДУНТ. Дніпро. 2023. 170 с.

Упорядник: Педько А.Б., к.е.н.

Голова оргкомітету конференції:

Довбня С.Б. завідувачка кафедри економіки та підприємництва
ім. Т.Г. Беня, д.е.н., професор

Члени оргкомітету:

Педько А.Б. заступник завідувача кафедри економіки та підприємництва
ім. Т.Г. Беня з наукової роботи, к.е.н., доцент

Ігнашкіна Т.Б. доцент кафедри економіки та підприємництва ім. Т.Г. Беня,
к.е.н.

Семенова Т.В. доцент кафедри економіки та підприємництва ім. Т.Г. Беня,
к.е.н.

Гулик Т.В. доцент кафедри економіки та підприємництва ім. Т.Г. Беня,
к.е.н.

Романовський І.Г. доцент кафедри економіки та підприємництва
ім. Т.Г. Беня, к.т.н.

Найдовська А.О. старший викладач кафедри економіки та підприємництва
ім. Т.Г. Беня.

У збірнику містяться матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Економічне відродження України: проблеми, виклики, перспективи», що була проведена 30 березня 2023 року кафедрою економіки та підприємництва ім. Т.Г. Беня Українського державного університету науки і технологій.

Для науковців, викладачів, державних службовців, економістів промислових підприємств та фінансових установ, студентів економічних спеціальностей.

Матеріали учасників конференції друкуються в авторській редакції. За дотримання норм авторського права, достовірність наведених фактичних даних, посилань на джерела, імена та назви відповідає автор матеріалів.

до загального суспільного висновку щодо невідповідності системи економічним реаліям та необхідності її реформування.

Отже, цілком можливо, що в разі зміни стратегічного напрямку в пошуках ефективних алгоритмів оподаткування буде знайдено ефективне рішення з формування як самого механізму оподаткування, так і стратегії податкової політики в сучасних умовах України.

Список використаних джерел

1. Gaspar V., Hebous S., Mauro P. Tax Coordination Can Lead to a Fairer, Greener Global Economy. *IMF Blog*. April 12, 2022. URL: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2022/04/12/blog041222-sm2022-fm-ch2>.
2. Задорожня Л. Скасування ЄСВ: чи на часі реформа. *Економічна правда*. 25.10.2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/10/25/693009/index.amp>.

*Барабаш Л.В., к.е.н.,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Уманський національний університет садівництва,
м. Умань*

НАПРЯМИ КОРИГУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОВЕДІНКИ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ З ПОЗИЦІЇ ПСИХОЛОГІЇ ФІНАНСІВ

Фінансова наука новітнього часу все частіше у вивченні факторів впливу на результати державної діяльності (рівень ВВП, обсяги доходів бюджету, повнота сплати податків і кількість податкових правопорушень, добробут населення) звертає увагу на фактори нетрадиційної сфери – соціології і психології, зокрема психології фінансів. І дані спостереження дають вагомі та знакові результати по всіх сферах досліджень за рахунок розуміння глибинних мотивів і спонукальних чинників.

Фінансова поведінка платників податків є прямо залежною від психологічних і соціальних чинників. Таких як психологічні мотиви податкових рішень, причини прийняття чи уникнення відповідальності у сфері оподаткування тощо. А відтак психологічні аспекти поведінки платників податків, що є одним з об'єктів психології фінансів, безпосередньо впливають і на рівень доходів бюджетів усіх рівнів.

Зосереджуючись на ключових аспектах психології фінансів платників податків у сфері прийняття податкових рішень, варто наголосити на їхній підпорядкованості соціальним перевагам суспільства й оточення, а також когнітивним викривленням й упередженням. І серед найвагоміших, що активні на даний час, слід виокремити наступні:

- фінансова вигода: можливість отримати певну грошову винагороду є основним психологічним мотивом для платників податків при прийнятті податкових рішень. При цьому така вигода розуміється як потенційна

можливість максимізації доходу або прибутку за рахунок оптимізації податкових зобов'язань. Водночас даний мотивуючий фактор є доволі ризиковим, адже межа між оптимізацією (мінімізацією) податкових зобов'язань і ухиленням від сплати податків є надто тонкою;

- уникнення ризику: платники податків можуть бути мотивовані бажанням мінімізувати ризик штрафних санкцій або юридичних наслідків за недотримання податкового законодавства, а тому схилитимуться до дотримання встановлених правил і умов оподаткування. Даний чинник особливо активний лише за умов наявності у платника особистого (або в близькому оточенні) негативного досвіду ухилення від оподаткування;

- моральні міркування: окремими платниками податків можуть керувати моральні чи етичні міркування, наприклад переконання, що податки слід сплачувати для підтримки суспільних благ і послуг. У даному факторі задіяні не лише психологічні передумови, а й соціальні настрої, що панують у найближчому оточенні платника чи суспільстві в цілому;

- спрощення: платники податків надають перевагу простій і зрозумілій податковій політиці, оскільки складність і неоднозначність можуть призвести до плутанини та помилок, а відсутність розуміння вимог і вигод створює підозру обману та надмірних втрат, яких платники всіляко уникають [1, 2]. Саме уникнення втрат є одним з основних упереджень і спонукань до порушення податкового законодавства.

Розуміння психологічних мотивів фінансової поведінки платників податків має допомогти урядові у прийнятті рішень щодо провадження заходів і використання інструментів податкової політики в межах обраної податкової системи, а також посприяти розробці ефективного податкового механізму на тривалу перспективу.

Одними з таких активних спонукальних інструментів мають стати програми відповідальності платників податків. Це ініціативи, що заохочуватимуть окремих платників податків добровільно дотримуватися податкового законодавства, сприяючи усвідомленню важливості сплати податків. Ще одним їхнім призначенням має стати закріплення серед платників податків думки, що дотримання податкового законодавства посилює їх соціальну відповідальність і робить причетними до рівня та тенденцій розвитку держави та територій у фінансово-економічній сфері. Очікуваним наслідком повинна бути спадна тенденція випадків ухилення від сплати податків чи уникнення оподаткування.

Прагнення до соціального схвалення чи визнання є одним із важливих психологічних мотивів програм відповідальності платників податків [3] не випадково: коли платники податків відчують, що дотримання податкового законодавства є важливим і цінується їхнім оточенням та суспільством, вони, швидше за все, його дотримуватимуться. Відтак уможливорюється створення та закріплення окремої соціальної норми, що заохочує дотримання податкового законодавства та повідомляє про важливість сплати податків для блага суспільства.

Іншим психологічним мотивом програм відповідальності платників податків є прагнення до саморегулювання та контролю [4]. Адже люди, які відчують, що контролюють свою діяльність, оточення, ресурси швидше за все, дотримуватимуться правил і норм. А зазначені програми відповідальності платників податків здатні створити відчуття контролю за рахунок надання широкої інформації для кращого розуміння податкових зобов'язань і набуття вміння керувати ними.

І, звичайно ж, особливим акцентом має стати підтримка бажання чесності та справедливості [5]. Саме віра у чесність і справедливість податкової системи, що досягається за рахунок зрозумілості податкового законодавства, прозорості системи податкового менеджменту й адміністрування та відкритого доступу до інформації спонукає платників до дотримання встановлених правил оподаткування. Крім того, програми відповідальності платників податків апріорі мають бути спрямовані на культивування почуття справедливості. Досягти зазначеного можливо шляхом підвищення рівня фінансової грамотності платників і розуміння ролі податків у фінансуванні суспільних благ і послуг, розвитку території і рівні добробуту населення.

Загалом охарактеризовані програми відповідальності покликані відкоригувати моделі фінансової поведінки платників податків у напрямі розуміння фінансових процесів і їх наслідків, а відтак сформувати нову податкову культуру українців.

Список використаних джерел

1. Lewis, A. (1982). Tax evasion and the psychology of the social contract. *Journal of Economic Psychology*, 2(2), 143-157.
2. Kirchler, E., & Wahl, I. (2010). Tax compliance inventory TAX-I: Designing an inventory for surveys of tax compliance. *Journal of Economic Psychology*, 31(3), 331-346.
3. Kirchler, E., Maciejovsky, B., & Schneider, F. (2008). Everyday representations of tax avoidance, tax evasion, and tax flight: Do legal differences matter? *Journal of Economic Psychology*, 29(4), 661-672.
4. Kirchler, E., & Hölzl, E. (2006). Formal and informal enforcement as determinants of tax compliance: Evidence from Austria. In Alm, J., Martinez-Vazquez, J., & Rider, M. (Eds.), *The Challenges of Tax Reform in a Global Economy* (pp. 239-284).
5. Mazar, N., & Aggarwal, P. (2011). Greasing the palm can make it itch: The effects of tipping on consumers' tax evasion behavior. *Journal of Marketing Research*, 48(1), 164-176.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. Економічні виклики, загрози і проблеми, що стали наслідком збройної агресії РФ проти України та їх вплив на діяльність підприємницьких організацій і галузей	3
Перепелюкова О.В. Особливості відновлення регіональних економічних систем в повоєнний період.....	3
Тур О.В., Михайленко Д.Г. Реструктуризація національної економіки як складова повоєнного відновлення України.....	5
Педько А.Б. Розробка концепції відродження машинобудівного сектора України.....	6
Ангелко І.В. Мале підприємництво в умовах війни: виклики та можливості.....	9
Пакуліна А.А., Крайник О.В. Фінансова система України в умовах військового стану.....	12
Данько А.Т., Кизим М.О. Проблеми та перспективи розвитку оборонно-промислового комплексу України.....	15
Павлова І.Ю., Ільченко С. В. Глобальний індекс продовольчої безпеки України в умовах війни.....	18
Кічук Н.В. Розвиток соціального підприємництва в Україні в умовах воєнного стану.....	20
Давидкова К.М., Северин-Мрачковська Л.В. Масштабування соціального підприємництва як перспектива розвитку України.....	23
Пачковський Д.В., Левкіна Р.В. Соціальне підприємництво: перспективний спосіб вирішення соціально-економічних проблем.....	25
Пилипак А.А., Левкіна Р.В. Соціальне підприємництво для відродження економіки України.....	28
Руденко І.Б., Ліфінцев Д.С. Вихід українських компаній на глобальні ринки: можливості та бар'єри.....	30
Негрій Н.Ю., Сонюк О.В. Оцінка впливу війни на фінансову безпеку підприємств.....	33
Таргонська Л.В., Салімон О.М. Вплив війни на діяльність готельно-ресторанного бізнесу.....	35
СЕКЦІЯ 2. Фінансово-економічні проблеми функціонування суб'єктів бізнесу та шляхи їх подолання	38
Яровенко Т.С. Міжнародна фінансова підтримка України у процесі економічного відродження.....	38
Завгородня О.О., Жмуренко В.Г. Держава як стейкхолдер зовнішньоторговельної діяльності підприємств	41
Козенкова Н.П., Вашкелєвич Веслав Краудфандинг як інноваційний механізм фінансування.....	44

Шпортко Ю.В., Байдужий О.І., Вишневська М.К. Управління змінами в експортоорієнтованій компанії в умовах сучасної «цифрової економіки».....	140
СЕКЦІЯ 6. Оподаткування, облік, аудит, фінансовий моніторинг підприємницьких організацій	143
Іванов Ю.Б., Лаптев В.І. Податкові механізми компенсації цін на енергоресурси в ЄС: перспективи для України.....	143
Радіонова Н.Й. Особливості застосування інформаційних технологій для потреб внутрішнього аудиту підприємства.....	146
Маряниченко Б.В., Педько А.Б. Розробка нових механізмів оподаткування як рушіїв економічного відродження України.....	149
Барабаш Л.В. Напрями коригування фінансової поведінки платників податків з позиції психології фінансів.....	151
Зелікман В.Д., Дудка В.В. Облік заробітної плати в удосконаленій системі аналітичних рахунків.....	154
Кулик І.А., Здір В.А. Шляхи вдосконалення обліку запасів на сільськогосподарському підприємстві.....	156
СЕКЦІЯ 7. Екологічні проблеми і способи їх вирішення	159
Семенова Т.В. Екологічна оцінка ефективності інвестиційного проєкту.	159
Бутенко Е.О. Захист водних об'єктів від забруднених лляльних вод.....	162
Вовк К.М. Івент-туристичний кластер у вирішенні екологічних проблем регіону.....	165
ЗМІСТ	167